

STAN DZIEWIC

MATERIAŁY POMOCNICZE DLA KOŚCIOŁA W POLSCE

CZĘŚĆ PIERWSZA – WSKAZANIA OGÓLNE

Rozdział I

HISTORIA

1. Obrzęd konsekracji dziewic należy do najcenniejszych skarbów liturgii rzymskiej. Już w początkach Kościoła konsekrowano dziewice według uroczystego rytu, przez który stawały się one osobami konsekrowanymi. Dziewice w tamtym czasie mieszkały ze swoimi rodzinami albo we własnych domach. W swojej posłudze były do dyspozycji Kościoła, przede wszystkim przez modlitwę i pełnienie dzieł miłosierdzia.
2. Wraz z rozwojem życia monastycznego Kościół powiązał to powołanie z uroczystą profesją trzech rad ewangelicznych, życiem we wspólnocie, w posłuszeństwie przełożonemu i wspólną regułą, a na mocy dekretów Soboru Laterańskiego II (1139 r.) zaprzestano udzielania konsekracji dziewicom żyjącym w świecie.
3. Sobór Watykański II podjął temat konsekracji dziewic żyjących w świecie. Odnowiony ryt został zaaprobowany przez papieża Pawła VI. *Congregatio de Culto Divino* 31 maja 1970 r. opublikowała ryt, który wszedł w życie 6 stycznia 1971 r.
4. W Kodeksie Prawa Kanonicznego, promulgowanym 25 stycznia 1983 r., stanowi dziewic poświęcony jest kan. 604.
5. Polski przekład *Obrzędy konsekracji dziewic* został zatwierdzony przez Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów 28 maja 1990 r. i wydrukowany w 2001 r.
6. W 2006 r. została powołana Podkomisja KEP ds. Indywidualnych Form Życia Konsekrowanego.

Rozdział II

ISTOTA I SKUTKI KONSEKRACJI

1. Począwszy od czasów apostoelskich dziewice chrześcijańskie, powołane przez Pana, by poświęcić się Mu w sposób niepodzielny w większej wolności serca, ciała i ducha, podejmowały za aprobatą Kościoła decyzję życia w stanie dziewictwa dla Królestwa niebieskiego.¹
2. Dziewice – wyrażając święty zamiar gruntowniejszego naśladowania Chrystusa – są Bogu poświęcone przez biskupa diecezjalnego według zatwierdzonego obrzędu liturgicznego, zostają mistycznie zaślubione Chrystusowi, Synowi Bożemu, i przeznaczone na służbę Kościołowi.²

¹ 1 Kor 7, 34-36; Mt 19, 12; KKK, 922.

² KPK, kan. 604 § 1.

3. Przez uroczysty obrzęd dziewica, pozostając w świecie, staje się osobą poświęconą, wielkim znakiem miłości Kościoła do Chrystusa i eschatologicznym obrazem niebieskiej Oblubienicy i przyszłego życia.³

Rozdział III

GLÓWNE OBOWIĄZKI DZIEWIC⁴

1. Dziewice poświęcone Bogu z natchnienia Ducha Świętego składają zobowiązanie do życia w czystości, aby bardziej kochać Chrystusa i lepiej służyć bliźnim.
2. Dziewice chrześcijańskie zgodnie ze swym stanem i otrzymanymi charyzmatami powinny się oddawać pokucie, dziełom miłosierdzia, apostołstwu i gorliwej modlitwie.
3. Dziewicom zaleca się usilnie, aby dla lepszego spełnienia obowiązku modlitwy odmawiały codziennie Liturgię Godzin, zwłaszcza Jutrznę i Nieszpory. W ten sposób, łącząc swój głos z głosem Chrystusa, Najwyższego Kapłana, oraz Kościoła świętego, będą nieustannie wielbić Ojca Niebieskiego i wypraszać zbawienie świata.

Rozdział IV

WARUNKI DOPUSZCZENIA DO KONSEKRACJI DZIEWIC

1. Do konsekracji można dopuszczać dziewice żyjące w świecie, które:
 - a. ukończyły 25 rok życia;⁵
 - b. nigdy nie zawierały małżeństwa ani nie żyły publicznie, czyli jawnie, w stanie przeciwnym czystości;
 - c. według ogólnej opinii przez swój wiek, roztropność i obyczaje dają rękojmię, że wytrwają w życiu czystym oraz poświęconym służbie Kościołowi i bliźnim;
 - d. zostały dopuszczone do konsekracji przez biskupa diecezjalnego.⁶
2. Kandydatka pragnąca przyjąć konsekrację zwraca się bezpośrednio do biskupa diecezjalnego, przedstawiając:
 - a. prośbę o dokonanie obrzędu konsekracji,
 - b. opinię księdza proboszcza;
 - c. opinię delegata biskupa odpowiedzialnego za formację;
 - d. życiorys;
 - e. świadectwo chrztu.⁷

³ Obrzędy konsekracji dziewic, *Wprowadzenie ogólne*, 1; KKK, 923.

⁴ Por. Obrzędy konsekracji dziewic, *Wprowadzenie ogólne*, 2.

⁵ Biskup diecezjalny może ustalić inną granicę wieku, nie mniej jednak, niż 25 lat.

⁶ Por. Obrzędy konsekracji dziewic, *Wprowadzenie ogólne*, 3-5.

⁷ Por. KPK, kan. 645 § 1.

Rozdział V

ODPOWIEDZIALNOŚĆ BISKUPA DIECEZJALNEGO

1. Dziewice konsekrowane przez biskupa łączą się szczególną więzią z Kościołem partykularnym, któremu służą z poświęceniem, chociaż pozostają w świecie.⁸ Ze względu na konieczność współpracy ich obecność wymaga specjalnej uwagi ze strony biskupa diecezjalnego i kapłanów⁹
2. Bezpośrednia odpowiedzialność za dziewczyny konsekrowane na terenie diecezji spoczywa na biskupie diecezjalnym, który rozeznaje autentyczność powołania, dopuszcza do konsekracji i jest szafarzem obrzędu konsekracji dziewczyn. Inny biskup może przewodniczyć obrzędowi za zgodą biskupa diecezjalnego.¹⁰
3. Do biskupa diecezjalnego należy ustalenie sposobu, w jaki dziewczyny prowadzące życie świeckie mają się zobowiązać do zachowania dziewictwa na zawsze.¹¹
4. Przed konsekracją biskup diecezjalny zapewnia kandydatce formację początkową oraz przeprowadza rozmowę z kandydatką na temat jej sposobu życia, którego wymaga charakter charyzmatyczny dziewictwa konsekrowanego.
5. Po konsekracji do obowiązków biskupa należy:
 - a. troska o formację ciągłą;
 - b. podtrzymywanie duchowej więzi z dziewczynami konsekrowanymi;
 - c. systematyczne spotkania z każdą z dziewczyn w celu weryfikacji sposobu życia i ewentualnej posługi na poziomie diecezji;¹²
 - d. podejmowanie odpowiednich działań w przypadku nie stosowania się do norm określonych pismem i w sytuacjach wątpliwych.
6. Po konsekracji biskup diecezjalny przekazuje dziewczynie dekret potwierdzający akt konsekracji i poleca wpisanie jej do księgi stanu dziewczyn w diecezji oraz do księgi chrztów.¹³
7. Biskup diecezjalny może powierzyć odpowiedzialność za formację początkową i ciągłą oraz opiekę duszpasterską nad dziewczynami konsekrowanymi odpowiednio przygotowanemu prezbiterowi.
8. Dziewica konsekrowana powinna poinformować biskupa diecezjalnego o zmianie miejsca zamieszkania na stałe, związanej ze zmianą diecezji i prosić o list polecający do biskupa tej diecezji, na terenie której zamieszka.

⁸ Posynodalna Adhortacja Apostolska *Vita consecrata*, 7.

⁹ Instrukcja Kongregacji Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego *Rozpocząć na nowo od Chrystusa. Odnowione zaangażowanie życia konsekrowanego w trzecim tysiącleciu*, 19.

¹⁰ Posynodalna Adhortacja Apostolska *Vita consecrata*, 49; Obrzędy konsekracji dziewczyn, *Wprowadzenie ogólne*, 6.

¹¹ Por. Obrzędy konsekracji dziewczyn, *Wprowadzenie ogólne*, 5 (*ślub* lub *przysiężenie*).

¹² Biskup diecezjalny określa częstotliwość spotkań, nie rzadziej jednak, niż raz w roku.

¹³ Wzory w *Aneksie*.

Rozdział VI

REALIZACJA CHARYZMATU

1. Dziewice konsekrowane prowadzą indywidualny tryb życia w świecie, nie podlegając żadnym strukturom życia wspólnotowego.
2. Wspólnotą dla dziewicy konsekrowanej, w której realizuje swoją misję, jest Kościół diecezjalny.
3. Charakter diecezjalny stanu dziewic konsekrowanych stanowi istotną cechę tej formy życia i polega na:
 - a. przynależności i miłości dziewicy konsekrowanej do swojego Kościoła lokalnego, do jego historii i teraźniejszości;
 - b. pełnym uczestnictwie w życiu Kościoła lokalnego, w którym „tu i teraz” istnieje i aktualizuje się Kościół Powszechny;
 - c. przyjęciu perspektyw i planów duszpasterskich diecezji i dyspozycyjności na proponowany udział w ich realizacji w ramach możliwości i osobistych predyspozycji każdej z dziewic.
4. Pierwszą służbą dziewicy konsekrowanej, którą oddaje Kościołowi, jest dążenie do osobistej świętości w sposób odpowiadający charyzmatowi stanu.
5. Dziewica konsekrowana może służyć diecezji podejmując dobrowolnie działalność apostołską na prośbę biskupa diecezjalnego jako osoba zatrudniona przez instytucje kościelne (w pełnym lub niepełnym wymiarze godzin, zgodnie z przyjętymi ustaleniami) lub w czasie wolnym.
6. Wszelka działalność apostołska, duszpasterska czy charytatywna, jest dobrowolna i powinna być uzgadniana, koordynowana i potwierdzana przez biskupa diecezjalnego.
7. Dziewice mogą się zrzeszać w stowarzyszeniach dla wierniejszego wypełniania swego zamiaru oraz dla służby Kościołowi, odpowiadającej ich własnemu stanowi i wykonywanej przy wzajemnej pomocy.¹⁴
8. Aby wiernie realizować swoje powołanie dziewica konsekrowana:
 - a. wedle możliwości codziennie uczestniczy we Mszy Świętej i adoruje Jezusa obecnego w Najświętszym Sakramencie;¹⁵
 - b. czyta Pismo Święte, odprawia rozmyślanie i sprawuje Liturgię Godzin;¹⁶
 - c. ma specjalne nabożeństwo do Maryi, która jest dla niej wzorem i oparciem;¹⁷
 - d. często przystępuje do sakramentu pojednania i w sposób wolny obiera kierownictwo duchowe;¹⁸
 - e. w przeżywaniu świętości ewangelicznej dziewica konsekrowana może podjąć wybraną przez siebie formę duchowości zakorzenioną w Tradycji Kościoła.

¹⁴ KPK, kan. 604, §2.

¹⁵ Por. KPK 663 §2.

¹⁶ Por. KPK 663 §3.

¹⁷ Por. KPK 663 §4.

¹⁸ Por. KPK 664, KPK 719 §4.

9. Dziewica konsekrowana jest zobowiązana sama zapewnić sobie mieszkanie (osobno lub z rodziną), stałe źródło utrzymania i świadczenia społeczne.
10. Widzialnym znakiem konsekracji jest obrączka.¹⁹
11. Osoby żyjące w stanie dziewic za nazwiskiem mogą używać skrótu OV (*ordo virginum*).

Rozdział VII

FORMACJA POCZĄTKOWA I CIĄGŁA

1. Systematyczna formacja duchowa, teologiczna i apostołska dziewic konsekrowanych obejmuje dwa etapy: formację początkową i formację ciągłą.
2. Formację początkową kandydatka podejmuje po wyrażeniu zgody przez biskupa diecezjalnego;²⁰ obejmuje ona:
 - a. etap wstępny w czasie którego kandydatka rozpoznaje powołanie właściwe stanowi dziewic;
 - b. czasowe zobowiązanie do życia w czystości;²¹
 - c. bezpośrednie przygotowanie do konsekracji.
3. Dziewica konsekrowana ma obowiązek do końca życia kontynuować swoją formację duchową, teologiczną i apostołską.²²

Rozdział VIII

ODEJŚCIE ZE STANU DZIEWIC

1. Biskup diecezjalny może zwolnić dziewicę konsekrowaną ze ślubu czystości. Proponuje się następujący sposób postępowania w przypadku, gdy osoba decyduje się na odejście ze stanu dziewic:
 - a. pisemne zgłoszenie prośby o zwolnienie do biskupa diecezjalnego;
 - b. rozmowa dziewicy konsekrowanej z biskupem diecezjalnym, potwierdzona pisemnie przez obie strony;
 - c. wyznaczenie dłuższego czasu na zastanowienie (m.in. ustalenie przyczyn podjęcia decyzji o odejściu);
 - d. wydanie dekretu zwalniającego ze ślubu czystości i obowiązków stanu.

¹⁹ Biskup diecezjalny może zatwierdzić – za zgodą dziewicy konsekrowanej lub na jej prośbę – inny, dodatkowy, widzialny znak konsekracji.

²⁰ Biskup diecezjalny określa czas i sposób realizacji formacji początkowej.

²¹ Rytuał konsekracji mówi o *odnowieniu* postanowienia życia w czystości.

²² Por. KPK 661; biskup diecezjalny określa sposób realizacji formacji ciągłej np. poprzez uczestnictwo w regularnych spotkaniach w ciągu roku, corocznych rekolekcjach zamkniętych oraz innych spotkaniach służących formacji, udział wspólnotowy we Mszy św. i Liturgii Godzin; formacja ciągła może być prowadzona we współpracy z innymi diecezjami przy uwzględnieniu wzajemnych doświadczeń.

2. Jeśli odejście ze stanu dziewic ma charakter dyscyplinarny:
 - a. może to nastąpić w sytuacji, gdy dziewica konsekrowana:
 - publicznie odstąpiła od wiary katolickiej, albo zerwała wspólnotę kościelną, albo podlega ekskomunice nałożonej wyrokiem lub zadeklarowanej,
 - uporczywie podtrzymuje lub rozpowszechnia poglądy niezgodne z Nauczycielskim Urzędem Kościoła,
 - zawarła małżeństwo bez uprzedniego zwolnienia ze ślubu czystości,
 - żyje publicznie w stanie przeciwnym czystości;
 - b. należy przestrzegać zwykłego, w takim przypadku, sposobu postępowania:
 - rozmowa biskupa diecezjalnego z dziewicą konsekrowaną,
 - ustalenie występowania przyczyn wydalenia,
 - potwierdzone pisemnie upomnienia, w tym upomnienie z zagrożeniem wydalenia i wskazaniem przyczyny,
 - danie pełnej możliwości przedstawienia swoich racji wobec biskupa diecezjalnego po otrzymaniu upomnienia pisemnego;
 - c. procedurę wydalenia należy stosować jedynie w przypadku, gdy podjęto wcześniej starania, by skłonić dziewicę do poprawy życia lub zaradzić wywołanemu zgorszeniu i nie odniosły one skutku;
 - d. wydalanej przysługuje rekurs do kompetentnej władzy, o czym należy ją pouczyć, wskazując sposób wniesienia odwołania.

CZĘŚĆ DRUGA – ZAGADNIENIA SZCZEGÓLWE

Rozdział I

ODPOWIEDZIALNOŚĆ BISKUPA DIECEZJALNEGO

1. Przedstawicielka stanu dziewic

Biskup diecezjalny może upoważnić jedną z dziewic konsekrowanych w diecezji do bycia przedstawicielką dziewic konsekrowanych na forum ogólnopolskim.

2. Księża delegowani przez biskupa diecezjalnego

Dla księży wyznaczonych przez biskupa diecezjalnego jako odpowiedzialnych za stan dziewic oraz dla spowiedników i innych zainteresowanych księży Centrum Promocji IFŻK regularnie organizuje warsztaty nt. indywidualnych form życia konsekrowanego (informacje na stronie: www.ifzk.episkopat.pl).

Rozdział II

REALIZACJA CHARYZMATU

1. Jawny stan życia

Stan dziewic jest jawnym stanem życia konsekrowanego w Kościele. Obrzęd konsekracji jest publiczny i nie powinno zakładać się nieujawniania faktu przynależenia do stanu dziewic.

2. Zobowiązanie do życia w czystości, a posłuszeństwo i ubóstwo

Z postanowienia życia w doskonałej czystości i naśladowania Chrystusa²³ wynika również życie pozostałymi radami ewangelicznymi: ubóstwa realizowanego jako życie proste i wolne od przywiązań oraz posłuszeństwa Urzędowi Nauczycielskiemu Kościoła. Dziewica konsekrowana powinna być świadoma, w jaki sposób chce praktykować te rady.

3. Sposób określania realizacji powołania dziewicy konsekrowanej w strukturach Kościoła diecezjalnego

Stan dziewic jest indywidualną formą życia konsekrowanego. W diecezjach polskich i w innych krajach stosuje się różne rozwiązania, co do sposobu określenia realizacji powołania. Jedną z praktyk jest redagowanie przez dziewicę konsekrowaną dokumentu indywidualnego, który może być dodatkowo potwierdzony przez biskupa diecezjalnego. Inną praktyką jest redagowanie dokumentu dla grupy dziewic w diecezji, zwykle zwanego statutem i zatwierdzonego przez biskupa diecezjalnego. Są także diecezje, w których nie ma oficjalnych regulacji w tym zakresie – pozostawia się kwestię sposobu realizacji powołania praktyce kierownictwa duchowego.

Dokument, określający podstawowe normy życia i posługi powinien uwzględniać: Kodeks Prawa Kanonicznego; Obrzędy konsekracji dziewic; inne stosowne dokumenty i rozporządzenia wydane przez Stolicę Apostolską.²⁴

- a. Dokument spersonalizowany przygotowuje dziewica konsekrowana, a zatwierdza go biskup diecezjalny.

²³ Obrzędy konsekracji dziewic..., *Rozdział I*, 22.

²⁴ W aneksie znajduje się przykładowe pismo biskupa diecezjalnego diecezji pelplińskiej.

Treść dokumentu powinna obejmować:

- podstawowe zobowiązania dotyczące sposobu życia,
- postanowienia, które będą pomocne w realizacji powołania,
- sposób, w jaki dziewica pragnie służyć Kościołowi diecezjalnemu, z uwzględnieniem jej osobistych predyspozycji i możliwości, programu duszpasterskiego diecezji i wskazań biskupa diecezjalnego,
- sposób realizacji formacji permanentnej: indywidualny lub proponowany przez biskupa dla stanu dziewic w diecezji – z uwzględnieniem regularnego uczestnictwa w rekolekcjach stanowych,
- częstotliwość rozmów z biskupem diecezjalnym;

Dokument może być aktualizowany na miarę potrzeb.

- b. Dokument ogólny dla stanu dziewic w diecezji jest opracowany wspólnie z osobami żyjącymi w tym stanie, a zatwierdza go biskup diecezjalny;

Treść dokumentu powinna uwzględnić m. in.:

- zasady formacji początkowej i ciągłej,
- treści pomocne w realizacji powołania,
- specyfikę diecezji,
- formę i częstotliwość rozmów z biskupem diecezjalnym.

Dokument może być aktualizowany na miarę potrzeb.

4. Zobowiązania wobec instytucji i osób

- a. Dziewice konsekrowane powinny powstrzymać się od przynależności do zrzeszeń religijnych, nie zatwierdzonych przez Kościół. Nie wolno im przynależać do ugrupowań, których cel albo działalność jest niezgodna z nauczaniem Kościoła.
- b. Ze względu na czytelność znaku dziewictwa i zaślubin z Jezusem Chrystusem dziewica konsekrowana nie powinna adoptować dziecka, ani być rodziną zastępczą.

Rozdział III

FORMACJA POCZĄTKOWA I CIĄGŁA

1. Rozmowa poprzedzająca wyrażenie zgody na rozpoczęcie formacji początkowej

W rozmowie z biskupem diecezjalnym, poprzedzającej wyrażenie zgody na rozpoczęcie formacji początkowej, kandydatka powinna przedstawić okoliczności istotne dla rozeznania jej powołania²⁵, a w szczególności:

- a. zrozumienie istoty konsekracji dziewic;
- b. motywację jaką kieruje się w wyborze tej formy życia;

²⁵ Określa je Pontyfikał Rzymski (patrz: Obrzędy konsekracji dziewic, *Wprowadzenie ogólne*, 5, Katowice 2001) oraz Wskazania duszpasterskie dotyczące stanu dziewic i stanu wdów dla Kościoła w Polsce, *część I, rozdział 4*.

- c. w jaki sposób rozumie jej przynależność do wspólnoty Kościoła diecezjalnego, w której realizuje swoją misję oraz indywidualny charakter tej formy życia;
 - d. sposób, w jaki żyła dotychczas w czystości;
 - e. sytuację rodzinną, która może mieć związek z decyzją kandydatki, ewentualne obciążenia natury psychicznej i duchowej – w uzasadnionych przypadkach warto korzystać ze sprawdzonych konsultacji psychologicznych, które należy traktować jako jedną z przesłanek decydujących o podjęciu formacji (choroba i zaburzenia psychiczne kandydatki, w tym również depresja, stanowi przeszkodę do podjęcia formacji i do konsekracji);
 - f. czy posiada stałe źródło utrzymania i świadczenia społeczne – w przypadku przewlekłej choroby ważne jest także określenie zdolności do samodzielnego życia i konieczności opieki ze strony innych osób (wejście do stanu dziewic nie wiąże się z zapewnieniem utrzymania materialnego ze strony Kościoła, a dziewice konsekrowane danej diecezji nie mają obowiązku podejmowania wzajemnej pomocy i innej odpowiedzialności za siebie nawzajem);
 - g. przynależność do stowarzyszeń wiernych (prywatnych, publicznych, trzecich zakonów) oraz innych zrzeszeń kościelnych bądź świeckich – w przypadku kandydatki należącej do stowarzyszenia lub innego zrzeszenia kościelnego (wspólnoty, ruchu), biskup może poprosić o opinię osoby odpowiedzialnej (asystenta kościelnego, przewodniczącego, moderatora, lidera).
2. Do formacji początkowej może zostać dopuszczona osoba rozpoznająca w sobie powołanie do stanu dziewic, która wcześniej realizowała swe powołanie we wspólnocie życia konsekrowanego.
- a. jeśli uzyskała zwolnienie ze ślubów w tej wspólnocie zgodnie z KPK i żyła przynajmniej trzy lata poza zgromadzeniem oraz zapewniła sobie stałe źródło utrzymania i świadczenia społeczne;
 - b. zaleca się w takiej sytuacji wystąpienie z prośbą o opinię do przełożonych wspólnoty.
 - c. podejmuje ona odmienną formę życia konsekrowanego, dlatego jej przygotowanie do konsekracji przebiega zgodnie z przyjętym w diecezji programem formacyjnym (czas i etapy).

3. Rekolekcje stanowe

Zaleca się, aby osoby żyjące w stanie dziewic regularnie uczestniczyły – oprócz innych form rekolekcji (związanych z pracą zawodową lub przynależnością do innych grup formacyjnych) – w rekolekcjach stanowych, organizowanych przez osoby odpowiedzialne za stan dziewic w diecezji oraz przez Centrum Promocji IFŻK, działającego w ramach Podkomisji KEP ds. IFŻK.

Rozdział IV

INNE WSKAZANIA

1. Prywatne mieszkanie dziewicy konsekrowanej nie może być miejscem stałego przechowywania Najświętszego Sakramentu. Proboszcz parafii może umożliwić dziewicy zaangażowanie się w animację nabożeństw eucharystycznych w kościele.